

Enaki Reyesado

Sota una cara de bon nin, d'un aspecte de persona senzilla, d'uns cabells rossos de lluentor infantil, s'amaga el creador dels films més sinistres, estranys, inquietants i també incomprendibles del cinema actual. La personalitat de Lynch només s'intueix quan la traïció de les seves defenses li permeten somriure; és llavors, quan en el seu rostre es dibuixa un somriure, només en un esbós, que et recorre un calfred que et travessa el cos, i pensam que l'innocent nin ros amaga cartes fosques capaces de fer-nos tremolar. I per contra, quan David Lynch prescindeix de les seves tendències més sinistres, li surten films d'una bellesa humanitària i d'una senzillesa narrativa que semblen estar creats per un infant de deu anys amb una intel·ligència i una experiència vital adulta: És el cas d'*Una historia verdadera*, pel·lícula anterior a *Mulholland Drive* amb què David Lynch va sorprendre els seus seguidors per l'economia dels seus plantejaments i sobretot per la linealitat de l'argument: el viatge d'un ancià per quilòmetres i quilòmetres de carreteres d'Estats Units amb un tractor, per

anar a visitar un germà seu molt malalt i amb qui ha estat enfadat durant molts d'anys. Quina gran pel·lícula! Però que lluny queda això del que Lynch ens tenia acostumats. Ja a *Capbeza borradora*, a *Dune* i a *El hombre elefante* el realitzador va donar mostra del seu peculiar univers, però va ser amb *Terciopelo azul* (permeteu-me, *Blue Velvet*, el seu títol original, que sona molt millor, i a més està lligat al tema musical central del film, evocador d'una turmentada Isabella Rossellini) on es va destapar tota la força creativa del realitzador. *Blue Velvet* va fer que Lynch fos segrestat per tot els festivals de cinema del món i que tothom miràs de trobar als videoclubs els seus treballs anteriors. El seu creixement va assolir encara una cota més elevada amb *Corazón Salvaje* una sangonenta història d'amor on (alerta!) es van insinuar els primers excessos que feien pensar que el gran cineasta de la llavors modernitat era tan humà com tothom i també es podia equivocar. L'errada de la seva vida va venir de la televisió. *Twain Peaks* va fer que mig món es demanàs qui havia assassinat Laura Palmer. La sèrie partia d'una idea que originà-

riament s'havia de limitar a un parell de capítols, però la sempre suculent guerra d'audiències d'aquest món despietat que és la televisió feren que el producte s'allargàs, omplint-se de trames paral·leles i de mentides que despistaven les investigacions del detectiu protagonista i també les dels telespectadors. La sèrie es va morir sense que ningú arribàs a saber qui dimonis era l'assassí (o, com a mínim, passats els anys, qui és qui ho recorda?), però no content amb això, Lynch encara es va equivocar més en fer una pel·lícula que partia de la sèrie i que, en principi, havia de resoldre tots els misteris de *Twain Peaks*. El film va gaudir de tan poca fortuna en la seva presentació a França (en el Festival de Cannes, si la memòria no em traïx) que a Espanya va passar directament al mercat del vídeo, perquè es tracta realment d'una pel·lícula dolenta. Llavors el macabre nin dolent va desaparèixer. Els festivals de cinema ja no l'enyoren, la premsa cinematogràfica no en parla ni per recordar-lo. Lynch no obstant va tornar. I ho va fer carregant bateries en els millors moments de *Twain Peaks* i en la por torbadora del personatge d'Isabella a





*El que difícilment ningú podrà negar és que un pic dins Mulholland Drive, hom desitja que mai no s'acabi, maldament no s'entengui res, és tal l'emoció, la torbació que se sent*

*Blue Velvet*, i així va crear el film més críptic de la seva filmografia, tan incomprensible, tan inversemblant, tan obscur que no només ningú no el va entendre sinó que la majoria pensàrem que el bo de Lynch havia tornat per prendre'ns el pèl. I que consti que té *Carretera perduda* uns tres quarts d'hora primers que és del millor fet en cinema de misteri, llàstima que després la genial idea es concretí en una història més perduda que la carretera que dóna títol al film. Suposam que el nou revés rebut van fer que Lynch es retiràs novament i que el seu món interior es relaxàs en la contemplació de la vida quotidiana i en les coses senzilles i "blanques" de la vida, sorgint així l'esmentada *Una història verdadera*. Ja tenim Lynch novament reconciliat amb tot el món cinematogràfic. Un altre pic se'l disputen els festivals de cinema, un altre pic s'han de fer estudis sobre la seva obra perquè ell ha

tornat a néixer. N'hi ha que parlen del gir dràstic que donarà a les seves pel·lícules, del nou Lynch, d'etapes tanca-des... Però no, la força de *Blue Velvet*, els crims de *Twain Peaks*, la inversemblança de *Carretera perduda*, tot això i molt més es barreja en *Mulholland Drive*, film amb què David Lynch confirma la seva recuperació. La pel·lícula comença amb la presentació d'una de les protagonistes, la qual pateix una amnèsia després d'haver tingut un accident de cotxe. En el seu deambular intentant recuperar la seva identitat coneix una jove actriu que aspira a ser qualcú en el difícil món de la interpretació. L'accidentada pareix pertànyer al món en què es mou l'actriu sense que arriben a saber què és el que les uneix. Com a *Carretera perduda*, el plantejament del film és exemplar i la manera que té Lynch de caçar l'espectador és incontestable. Després és gairebé impossible seguir-lo. Gustosament es fa l'intent:

hi ha tants d'elements torbadors, tantes pistes que pareixen conduir a qualque banda que és fàcil sentir-se arrossegat, però, des del moment de la trobada del cadàver, la connexió entre l'univers de Lynch i el de qualsevol altre humà es romp, quedant definitivament deslligada quan l'acció ens du a un sopar on es mouen les gents del cinema i on no arribam a saber qui és qui, ni tan sols podem assegurar la identitat de les nostres protagonistes. Serà tot una estructura circular, o principi i final no tenen res a veure? Qualcú ha entès alguna cosa o no hi ha res a entendre? És tracta només d'una presa de pèl o estam davant d'una cosa tan sublim que no sabem valorar-la? Hi haurà tantes respostes com espectadors. El que difícilment ningú podrà negar és que un pic dins *Mulholland Drive*, hom desitja que mai no s'acabi, maldament no s'entengui res, és tal l'emoció, la torbació que se sent. ■

David Lynch.

